

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МЕДИЧНИЙ ІНСТИТУТ

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОЇ НАУКИ І ОСВІТИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
що присвячена 25-річчю Медичного інституту Сумського державного університету
(м. Суми, 16-17 листопада 2017 року)

Суми
Сумський державний університет
2017

ОДНОСПРЯМОВАНІ ПОРУШЕННЯ ПОВЕДІНКИ ПРИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ МОДЕЛЯХ ЕПІЛЕПТОГЕНЕЗУ ТА ДЕПРЕСІЇ

Остапенко І.О.

Одеський національний медичний університет

Вступ. Доведено порушення різних типів поведінки при хронічному судомному синдромі. Дослідження патогенетичних механізмів хронічного епілептогенезу мають бути спрямовані на розробку профілактичних мироприємств та методів комплексної фармакокорекції виявлених порушень. Існують експериментально-клінічні дані про часті епізоди виявлення депресивного характеру поведінки при епілепсії, а також реєстрацію судомних проявів в анамнезі у пацієнтів із депресивними розладами. Через це інтересними є спроби дослідження патогенетичних механізмів судомного синдрому та депресії. Мета роботи – вивчення судомних та депресивних корелятив моделі епілепсії та депресії.

Матеріали та методи дослідження. Досліди були проведені за умов хронічного експерименту на щурах-самцях лінії Вістар з урахуванням вимог вітчизняних та міжнародних рекомендацій стосовно використання лабораторних тварин у експериментальних дослідженнях. Судомний синдром відтворювали шляхом 24-добового введення пікротоксину (ПКТ) підпороговою дозою (кіндлінг) та послідоючого за цим без судомного 14-добового інтервалу (посткіндлінг). Моторну активність досліджували в тесті «відкрите поле». Умовну реакцію активного уникнення (УРАУ) відтворювали загальноприйнятним методом для оцінки вираженості в щурів процесів навчання, коротко- та довгострокової пам'яті. Поведінку протягом плавання досліджували в щурів протягом 6 хв після розміщення їх у басейні з водою, визначаючи при цьому кількість пасивно-адаптивних плавальних актів, показник варіабельності, показник максимальної варіабельності, а також здатність тварин переключатися на активно-адаптивну поведінку.

Результати. Формування кіндлінгу супроводжувалося зменшенням кількості перетнутих периферичних та центральних квадрів «відкритого поля», вертикальних стійок (в центрі та поблизу стінок), а також зазірань до підлоги «відкритого поля», що набуло максимальної розбіжності з такими показниками в контролі, починаючи з 11 введення ПКТ ($p < 0.001$). Гіполокомоторний тип поведінки у «відкритому полі» реєстрували до 24-го введення конвульсанту, у середині посткіндлінгу рухова активність щурів зростала, проте, на 12-14-й добах посткіндлінгу реєстрували мінімальні показники досліджуваних різновидів моторної поведінки.

Починаючи з 10-го введення ПКТ число суміщень умовних і безумовних стимулів, необхідних для вироблення УРАУ, зростало ($p < 0.05$). На 8-й добі досліду було зареєстровано зростання кількості суміщень умовних і безумовних стимулів, необхідних для відтворення УРАУ через добу з моменту вироблення умовного рефлексу ($p < 0.05$). Кількість суміщень умовних і безумовних стимулів, необхідних для відтворення УРАУ через 7 діб з моменту вироблення умовного рефлексу, зростала, починаючи з 6-ї доби досліду ($p < 0.05$). Подібна динаміка формування УРАУ була беззмінною до кінця моделювання кіндлінгу, а також весь період посткіндлінгу. На 12-14-й добах посткіндлінгу кількість суміщень умовних і безумовних стимулів, необхідних для формування УРАУ, дорівнювала 11-12, що суттєво перевищувало відповідні результати в контролі ($p < 0.01$).

В динаміці формування кіндлінгу реєстрували виражені зміни поведінки протягом плавання, які проявлялися збільшенням кількості пасивно-адаптивних плавальних актів, зростанням показників варіабельності та максимальної варіабельності, а також збільшенням ступеня контакту з мотузкою, необхідного для виходу із басейну. Визначені зміни плавальної поведінки були співставні в динаміці кіндлінгу та посткіндлінгу та набували максимальної вираженості наприкінці посткіндлінгу.

Висновки. Отримані дані свідчать, що в динаміці кіндлінг-індукованої моделі епілептогенезу відбуваються моторні порушення у вигляді гіпо- та акінезії, зміни поведінки протягом плавання, спрямовані на збільшення кількості елементів пасивно-адаптивної поведінки, а також когнітивні розлади. Динаміка розвитку цих порушень поведінки прогресує до кінця посткіндлінга. Це свідчить про наростання вираженості пов'язаних з депресією елементів поведінки в динаміці зростання чутливості до судомних проявів, що вказує на спільні патогенетичні механізми судомного та депресивного синдромів, які слід враховувати при розробці схеми комплексної патогенетично обгрунтованої корекції вказаних патологічних станів.

ЗВ'ЯЗОК ПОКАЗНИКІВ ЛІПІДОГРАМИ З С677Т ПОЛІМОРФІЗМОМ ГЕНА МЕТИЛЕНТЕТРАГІДРОФОЛАТРЕДУКТАЗИ У ПАЦІЄНТІВ ІЗ НЕАЛКОГОЛЬНОЮ ЖИРОВОЮ ХВОРОБОЮ ПЕЧІНКИ

Приступа Л. Н., Орловський В. Ф., Кучма Н. Г.

Сумський державний університет, Медичний інститут, кафедра внутрішньої медицини післядипломної освіти

З кожним роком кількість пацієнтів із неалкогольною жировою хворобою печінки (НАЖХП) збільшується. Сучасна різноманітність теорій накопичення жиру в гепатоцитах до кінця не може пояснити всі патоморфологічні зміни, які відбуваються в печінці. Одним із напрямів сучасних досліджень є вивчення особливостей генотипу хворих на НАЖХП. Зокрема вплив С677Т поліморфізму гена метилентетрагідрофолатредуктази (МТГФР) на патофізіологічні зміни в гепатоцитах.

Метою нашої роботи було дослідити зв'язок С677Т поліморфізму гена МТГФР з показниками загального холестерину (ЗХС) та триацилгліцеридів (ТГ) у пацієнтів із НАЖХП.

Матеріали та методи. Нами було обстежено 90 пацієнтів із НАЖХП. Групу контролю склали 40 практично здорових осіб. Визначення ЗХС та ТГ проводили ензиматичним колориметричним методом, визначення алельного поліморфізму виконували шляхом ПЛР з детекцією результатів гібридаційно-флуоресцентним методом в режимі реального часу.

Результати дослідження. Частота С677С, С677Т і Т677Т генотипів гена МТГФР серед пацієнтів із НАЖХП та контрольної групи становила 46%, 38%, 16% та 50%, 35%, 15% відповідно. Вміст ЗХС та ТГ у контрольній групі були $4,7 \pm 0,12$ та $1,8 \pm 0,05$ ммоль/л відповідно, а у пацієнтів з НАЖХП – $7,5 \pm 0,42$ та $3,0 \pm 0,22$ ммоль/л відповідно ($p < 0,05$). Концентрація ЗХС у пацієнтів із НАЖХП з С677С, С677Т та Т677Т генотипами гена МТГФР була $6,2 \pm 0,15$, $6,8 \pm 0,31$ та

7,4±0,29 мкмоль/л відповідно ($p < 0,05$), а ТГ – 1,9±0,21, 2,2±0,29 та 2,3±0,59 мкмоль/л відповідно ($p < 0,05$). Вміст ЗХС та ТГ був найвищим у пацієнтів гомозигот за мінорним Т-алелем порівняно з пацієнтами носіями основного С-алеля (С677С та С677Т генотипи).

Висновки. Ми виявили достовірну асоціацію вмісту загального холестерину та триацилгліцеридів з частотою генотипів за С677Т поліморфізмом гена МТГФР у пацієнтів із неалкогольною жировою хворобою печінки.

ПОРУШЕННЯ ФОРМУВАННЯ УМОВНО-РЕФЛЕКТОРНИХ РЕАКЦІЙ В ДИНАМІЦІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ

Садовий О.С., Вастьянов Р.С.

Одеський національний медичний університет

Вступ. Значна кількість хворих на цукровий діабет (ЦД), поліморфність, поліетиологічність та тяжкість клінічних проявів вів цього захворювання, тяжкі ускладнення та побічні ефекти, за думкою, провідних фахівців, є наслідком недосконалої та неефективної його терапії. За таких умов ми вважаємо ситуацію, яка склалася, результатом не до кінця встановлених механізмів розвитку ЦД, в патогенезі якого провідне значення надається патобіохімічним ланцюгам. Додатково до цього, важливими постають експериментальні та клінічні спроби визначити функціональний стан хворих в динаміці розвитку захворювання з намаганням удосконалити ефективність фармакологічної корекції безпосереднього захворювання та його ускладнень. Мета роботи – дослідження особливостей зміни когнітивних змін в динаміці ЦД.

Матеріали та методи дослідження. Робота складалася з експериментального блоку та клінічних обстежень. Експериментальну модель ЦД відтворювали одноразовим введенням стрептозоцину (СТЗ, 60 мг/кг). Верифікацію відтворення ЦД проводили наступної доби визначенням кількості глюкози в крові щурів за допомогою індикаторної тест-смужки ('One Touch', Німеччина; погрішність методу становила $\pm 1\%$). Для подальших експериментів обиралися лише ті щури, концентрація глюкози в крові яких перевищувала 15 ммоль/л. За щурами спостерігали протягом 12 тижнів, реєструючи особливості умовно-рефлекторної поведінки тварин, їх здатність щодо формування умовної реакції активного уникнення (УРАУ).

В клінічній частині роботи були обстежені 72 хворих на ЦД, рандомізовані наступним чином: 1 група складалася з 20 хворих на ЦД з анамнезом захворювання до 1 року, 2 група – з 20 хворих на ЦД з анамнезом хвороби від 1 до 5 років, 3 група – 20 хворих на ЦД з тривалістю захворювання від 5 до 10 років та 4 група – 12 хворих на ЦД з анамнезом хвороби понад 10 але менше 16 років. Контрольну групу становили 10 практично здорових осіб. У всіх обстежуваних осіб за консультативною допомогою лікаря-невролога оцінювали здатність запам'ятовувати теперішні та минулі події, а також можливі об'єми інформації, здатні до запам'ятовування.

Результати. В щурів відтворювали УРАУ, пред'являючи по черзі умовний та безумовний подразники, намагаючись досягти оптимальної кількості їх суміщень для розвитку реакції випередження. Починаючи з 4-го тижня формування ЦД кількість суміщень умовного та безумовного подразнень, необхідних для виникнення УРАУ, була менше, ніж в контролі ($p < 0,05$). Відзначені розбіжності стали більшими в динаміці експериментального ЦД, сягаючи максимальних значень на восьмому тижні ($p < 0,001$). При цьому порушувалася й короточасна пам'ять, що проявлялося зростанням кількості суміщень умовного та безумовного подразнень, необхідних для відтворення УРАУ через добу з моменту його вироблення ($p < 0,05$). На 5-му тижні досліду в щурів спостерігалось дворазове збільшення кількості суміщень умовного та безумовного подразнень, необхідних для відтворення УРАУ через 7 діб з моменту його вироблення ($p < 0,01$). Виявлені порушення коротко- та довгострокової пам'яті прогресували з терміном перебігу експериментального ЦД, набували максимуму на 7-му тижні та тривали до 10-го тижня досліду.

При клінічному обстеженні погіршення здатності формування нових умовних рефлексів були відзначено у 1 хворого 1-ї групи, у 7 хворих 2-ї групи, 11 хворих 3-ї та 7 хворих 4-ї груп, що суттєво (окрім пацієнтів 1-ї групи) перевищувало відповідні показники в контрольних обстеженнях ($p < 0,01$). Клінічні ознаки гіпомнезії також мали виражений характер залежно від тривалості захворювання ($r = 0,67$).

Висновки. Отримані дані свідчать, що в динаміці СТЗ-індукованого ЦД відзначаються порушення процесу навчання. Перебіг ЦД супроводжується розвитком амнестичного ефекту, що проявляється порушенням короточасної та довгочасної пам'яті, починаючи з 4 та 5 тижней досліду, відповідно. Аналогічні дані були отримані в клінічній частині роботи. Вважаємо, що виявлені амнестичні ефекти слід враховувати при комплексній фармакотерапії ЦД, що дозволить з'ясувати патогенетичну роль патобіохімічних порушень у формуванні когнітивних дисфункцій, а також підвищить ефективність патогенетично обґрунтованої комплексної фармакотерапії ЦД.

МОДЕЛЮВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ЦУКРОВОГО ДІАБЕТУ

Сарахан В.М., Якимчук Н.В., Кузьменко І.А., Савицький І.В.

Одеський національний медичний університет

Вступ. Цукровий діабет (ЦД) є важким соціально-економічним тягарем у будь-якій країні світу й посідає одне з топових місць в рейтингу хронічних захворювань. Станом на початок 2015 року в Україні було зареєстровано близько 1 млн. 198,5 тис. хворих. Фактично 2,9% від усього населення країни страждають на ЦД. Із них частота розвитку ускладнень становить близько 80-90% хворих без адекватної терапії. Найбільш часто зустрічається діабетична ретинопатія, що являється однією з провідних причин сліпоти в старшому віці. На другому місці – атеросклероз магістральних судин (у дослідженнях було виявлено у 19,5% хворих чоловіків і 17,4% серед хворих жінок на ЦД коронарний атеросклероз, що значно підвищило ризик виникнення інфаркту міокарда від 19,6 до 64% випадків). В 35-40% хворих на ЦД діагностовано діабетичну нефропатію.